

יב:

עין משפט‏ **גר** **מצוה**

מד א ב מיי פ"ד מהל' שקלים הל' ט ופי' מהל' כלי המקדש הל' יג:

מה ג ד ה מיי פ"א מהל' תשובה הלכס ב: **מ**ו ו מיי שס הל' ד:

»

תורה אור השלם

1. כל המנחה אשר תקריבו לך לא תעשה חמץ בי כל שאר וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לין: ויקרא ב יא
2. וכפר על הקדש משמאת בני ישראל לכל ומפשעיהם חטאתם וכן יעשה לאהל מועד השכן אתם בתוך שטמאתם:

ויקרא טו טז
3. ודלך וישלח אל ידושפט מלך יהודה לאמר מלך מואב פשע בי התלך אחי אל מואב למלחמה ויאמר אעלה כמוני כמוך בצמי כעמך בסוסי בסוסיו:

מלכים ב ג ד
4. ופשע אדום מתחת יד יהודה עד היום הנה אז תפשע לבנה בעת ההיא: מלכים ב ח כב
5. דבר אל בני ישראל לאמר נפש בי תחטא בשגגה מכל מצות יי אשר לא תעשיה ופשע מאתח מתוה:

ויקרא ד ב
6. וזב רשעים תועבה אף בי בזהב וביאנא: משלי כא כז

רבינו חננאל

קיי' למזבח כבנות שבע שהן תמי חיותות לאדם שאוכלין אותן בקינות סעודה: דרש רב חנמן ב"ד חסדא אין מקיצין בעלות העוף כדרב שימי דאמר מותרות לעלות נדבת צבור אזלי ואין עוף בקרבנות צבור: ואף שמואל סבר לאת דאמר ר' יוחנן דאמר רב יהודה אמר שמואל קרבנות צבור סכין מושכתן למה שוקן כלומר לב ב"ד מתנה עליהן ואין נקבעין בזבח ידוע אלא בשעת שחיטתן. שעד זמן השחיטה אצי"פ שאמר עליהן כל הם תמידין רשאין לשחטן לשום זבח אחר שכן מתנה עליהם לב ב"ד שאם ירצו להקריבם לשם זבח אחר יושטן. תניא תמידין שלא הוצרכו לצבור לדברי ר' שמעון אין נפישו תמידין. דתניא מודה [ירוש'] בשעיר שלא קרב בר"ח יקרב ברגל ושלח קרב ברגל זה יקרב ברגל אחר שחתלתו לא בא אלא לכפר על מזבח החיצון תנא לא הוקדש אלא לכפר על מזבח החיצון: **מתני'** על שאר עבירות שבותרה כו'. תרצה רב יהודה למתני הכי עבירות הקלות עשה ולא תעשה. והחמורות שהן כריתות ומיתות ב"ד בין שעשאן בשגגה בין שעשאן במזיד. ואותן שנודע לו ספיקון בין לא נודע לו

כבנות שוה לאדם. משמע שהן טובות וזקרא נמי כתיב

(בראשית א) כי טוב העץ למאכל והיינו צנות שוה

כדמשמע צבראשית רבה כי גרמו שוהה לאדם א"י צנות שבע

שגרמו ז' ימי אצילות וקשה לר"ת

משמע דלא חוו לאכילה כל כך דקתני גבי שביעית הוסיפו עליהן אלכסוסין ואינטרוצולין מוכסוסין וצנות שוה אצל מעיקרא לא היה צוה שביעית משמע דגריעי ומירן ר"ת דלאו משום דגריעי אלא ששינו במס' שביעית (פ"ה מ"א) צנות שוה שביעית שלהן שניה שעושין לג' שנים וכשהפרי נחנט שביעית אינו נגמר עד שנה שניה של שמיני' והשתא מעיקרא סבור דלולין בתר לקיטה וצסוף סבור דלולין בתר חנטה ועוד תיזן ר"ת דגרס צפ"ק דע"י (סס) מוכסוסין צנות שוה בלא וי"ו ופרי אחת הוא והוא גרוע ואינו אותו ששמו צנות שוה גרידא וכן משמע צפ"ק דזכורות (דף מ. וסס) דשנים הס דהא אמר האזכ והארי לג' שנים וכנגדן צבנות שוה נחש לו' שנים ולאזוהי רשע לא מלינו שום חצר וי"א מוכסוסין צנות שוה ומיחו צפרק כילד מצרכין (גרות דף מ:)) משמע דצנות שוה הן גרועין שלא נחשדו עליהן עמי הארץ דחשיב להו' גבי קלין שדממאי ושמה פרי הוא שגדל ציערים כמו עוזרדין דחשיב צהדיהו ולפי שמאי' להן מן ההפקר לא נחשדו שלא לעשר הגדל צגגותיהן וצפרדסותיהן ולא מפני שהוא גרוע: **הא בורכא**. תימה היכי ס"ד דמקלין בצוף האמר ה"ז מדרש דרש יהודיע הכהן שמותר חטאת ומותר אשם יהא לנדבת עולה משום דכתיב (ויקרא ה) לה' לכהן אחרו דבר שהוא לה' ולכהן הוי אומר זה עולה שצטר עולה כולה לה' והגמיה והעור לכהן וצעוף אין לכהן חלק בו וי"ל דהתם צמות מעות כגון הפריש מעות לחטאת ואשם כדכתיב (מלכים ב ג) כסף אשם כסף חטאת והכא כשתותר גוף אשם: **ואין עוף בצבור**. (ט) משום דכתיב ציה נפש דמשמע ציחד דוקא וא"ת והאמר צפ' טרף צקלפי (יומא דף מא: וסס) אי זנן פרידה אחת אי עולה זנן עולה אולא לנדבה וי"ל דאין לקנות עוף צמעות שמתותר אך אם כבר בא עוף לפנינו מקליס

צו * דמה יעשה ממנו [נוע"ע תוס' תמורה כג: ד"ה וששה]: **ואף שמואל סבר דה**. פי' בקוטרס להא דלמר דלר"ש מקלין צנה המוצא דלמר שמואל סכין מושכתן פי' סכין השוחטת

סחם מושכתן לקרבן שהופרשו מתחלה לכך כגון עולת תמיד

לעולת קיץ אע"פ שאין זה אותו קרבן עצמו כיון דמעיקרא עולה

והשתא עולה וקשה דצפ"ק דזבחים (דף ג. וסס) מוכח דמילתא דשמואל כרבנן דר"ש דאית לה התם מקראי:

בסמון תניא נמי הכי קשה דמתני' ה"ל לאיתויי וגראה כפירוש הערוך(ט) דפי' סכין מושכתן למה שהם אס תמידים אס מוכספין סכין מושכתן להיות כן דטרס משכן לסכין אין לומר אחיז תמיד אחיז מוסף אלא תלוין ועומדין צתגאי לב צ"ד דאף ע"פ שאמרו שהן

תמידים אס ירצו להקריצן לשם זבח אחר רשאין לפי שזומן שמשך זה סכין לשחיטת תמיד הרי הוא תמיד ואס למוסף מוסף והוי סיעעתא לר' יוחנן דלמר תמידין שלא הוצרכו לצבור לדברי רבנן נפדין תמימים שהרי עדיין לא משכן לסכין(ט) ול"ג תניא נמי הכי

אלא תניא וי"מ תניא נמי הכי אדרב שמואל דר רב יצחק דלמר מודה ר"ש צשעירי חטאת שאין מקליץ בגופן דקתני אס לא קרב

צרגל כלומר צפסח יקרב צר"ח כו' ואס לא קרב ציוה"כ יקרב צרגל פירוש צסוכות ואס לא קרב צרגל זה של סוכות יקרב צרגל

אחר היינו שמיני עגרת שהוא רגל צפני עצמו אצל טפי מרגל אחר דהיינו צפסח הצא לא מני' לאקרצוי לגופיה דה"ל תרומה ישנה ולא להקין צגופו לפי שמתחלתו לא הוקדש אלא לכפר על מוצח החיצון כלומר לכפר צחטאת ואי"א לשנותן צנדבה אלמא אין מקליץ

צגופן אלא צדמיהן אצל קשה דלמאי נטר עד הכא לכפר על מוצח החיצון כלומר לכפר צחטאת ואי"א לשנותן צנדבה אלמא אין מקליץ

אע"ג דצמתני' מפרש משום דצאין לכפר על טומאת מקדש וקדשיו תרמי צעין מקדש וקדשיו ומוצח החיצון לאפקוי שעיר הפנימי

ואע"ג דמשמע לעיל דאי לאו משום גזירה אטו לפני כפרה היו מקליץ אפילו צמותר חטאת הפנימית היינו משום דהכי גמירי דמותר

חטאת צבור לעולה: **ועל** ודון **טומאת מקדש וקדשיו**. אין זה צ' כפרות אלא מה שקרבן אחר מכפר כדפ"ל (א) א"נ כפרה אחת לשוגג ואחת למזיד: **לא** זו משם עד שמוחלין לו. ואף על גב דתנן צממני' צפרק צתרא דיומא (דף פה: וסס) על עשה ועל לא

תעשה תשובה מכפרת ואמר נמי צמס' חגיגה (דף ה.) כל העושה דבר ומתחרט מוחלין לו מיד אפי' צשאר עבירות אינה מחילה

גמורה אלא שמקלין לו הדין אצל צמאות עשה מוחלין לגמרי:

שבועות שתיים פרק ראשון שבועות

קיץ צננות שוה למוצח. כאלס שמציא צקינות סעודה מיני מתקפה

והוא לשון קיץ כדכתיב (שמואל ב טז) הלחם והקין ללכול

לנערים: **וכל דבש**. וכל מיני פירות האילן ככלל: **אין מקליץ צעולת העוף**. אין לוקחין צדמי הנדבה עולת העוף: **הא בורכא**.

דבר הצדוי מן הלצ דמנא לך הא:

לנדבה צבור אולא. כדרבנן דפליגי עליה דר"א: **ואין עולת העוף צצבור**. דתניא צת"כ (י) והקריב מן

המורים (י) היחיד מציא עוף ואין הלצור מציאין עוף: **לשא דר' יוחנן**. דלמר

לעיל(ט) תמידין שלא הוצרכו לר"ש דלית ליה לב צ"ד מתנה מקליץ צהן את

המוצח צגופן ואין לריכין רעיה: **סכין מושכתן למה שסן**. סכין השוחטן

סחם מושכתן לקרבן שהופרש מתחלה לכך ואפילו אין זה אותו קרבן עצמו

וכגון עולת תמיד עולה לקין אס אינו רחוי לתמיד: **מודה ר"ש כו'**.

ומסקנא דטעמא דמתחלתו לא בא

אלא לכפר על מוצח החיצון אלמא

אהא הוא דקפדינא שיקרב על מוצח החיצון לכפר דכתיב (ויקרא יב) ויחנן דר' יוחנן

דאמר רב יהודה אמר שמואל קרבנות צבור סכין מושכתן למה שהן תניא נמי הכי ומודה ר"ש בשעיר

שאם לא קרב ברגל יקרב בר"ח ואם לא קרב בר"ח יקרב ביוה"כ ואם לא קרב ביוה"כ יקרב ברגל ואם לא קרב ברגל זה

יקרב ברגל אחר שמתחלתו לא בא אלא לכפר על מוצח החיצון (י) (תנא לא הוקדש

אלא לכפר על מוצח החיצון): ועל ודון טומאת מקדש וקדשיו שעיר הנעשה

בפנים כו': מנהגי מילי דת"ר ² וכפר על הקדש מטומאות בני ישראל וגו' ⁷ פשעים

אלו המרדים וכן הוא אומר ³ מלך מואב פשע בי ואומר ⁴ אז תפשע לבנה בעת

ההיא חטאות אלו השגגות וכן הוא אומר ⁵ נפש כי תחטא בשגגה: על שאר עבירות

שבותרה הקלות והחמורות הדורגות והשגגות כו': היינו קלות היינו עשה ולא

תעשה חמורות היינו כריתות ומיתות ב"ד הודע היינו מזיד לא הודע היינו שוגג אמר

רב יהודה יה"ק על שאר עבירות שבותרה בין קלות בין חמורות בין שעשאן בשוגג

בין שעשאן במזיד אותן שעשאן בשוגג בין נודע לו ספיקון בין לא נודע לו ספיקון

יואלו הן קלות עשה ולא תעשה ואלו הן חמורות כריתות ומיתות ב"ד האי עשה ה"ד

אי דלא עבר תשובה ⁶ וזבח רשעים תועבה אי דעבר תשובה כל יומא נמי דתניא

אי דעבר על מצות עשה ועשה תשובה לא זו משם עד שמוחלין לו אמר רבי זירא

בעומד

יוה"כ פטורין וליף לה התם מקראי: **האי עשה**. דמכפר עליה יוה"כ: **ס"ד**

אי דלא עשה ששונה. שאינו מוהא על חטאו: **הא כתיב וזה רשעים טועבה**. והיכי מכפר עליה קרבן יוה"כ: **ואי דעבד ששונה**. למא לי יוה"כ

כל יומא נמי תשובה מכפרא עליה דתניא לא זו משם עד שמוחלין לו: **צעומד**

דכר בורכא. דבר שאינו הגון (כתובות סג.) לו: איט עיקר, לשון צור (וחולין פח.) אלו המרדים. (פח.) העושה להכעיס (יומא דז:).

מלך מואב פשע בי. מרד בי (שם). אז תפשע לבנה. מרדו יושבי לבנה על מלך יהודה (שם).

מסורת הש"ם

(א) [וחלין פח: ע"ש צפי רש"י כתובות סג: ע"ש ובפי רש"ין, (ב) וזבחים ו: (ג) רש"י מ"ז, (ד) [ויומא לו:], (ה) [ויומא פו. וזבחים ו:], (ו) [ויקרא פרשה ו], (ז) [ויקרא א, ח] [ג"ל

והקריב מן המורים את קרבנו היחיד וכו' ועי' רש"י מנחות ה. ד"ה מנחת העומר וכו' עופות אין צאין צצבור

בת"כ גבי נדבת העוף קריבו והקריב היחיד מציא עוף ולא

הצבור. עכ"ל, (ט) [דף ב:], (י) [ברכות יח:], (כ) [בדמאי

פ"א מ"א], (ל) [שקלים פ"ו ע"ז], (מ) [תרי מתיב ה

דמנעו אי"ע ממדרש חכמים להלוי בת"כ כמו שהביא

רש"י הכא ד"ה ואין עולת ועוד דלא נמלא בשום קרא

גבי עולת עוף מדבה חייב נפש ועצ"ג וע"ע מנחות קד:

הכל צאין בשותפות לא מילין הכמוז אלא מנהה דכתיב בה

נפש ומוס' ד"ה מה וע"ע חטופות וזבחים ד: ד"ה נפש

וח"ל רש"י ויקרא ב' פסוק א' לא נאמר נפש בכל קרבנות

נדבה אלא צממנה וכו' לכן נראה דכן צ"ל ואין עוף

צצבור אלא בא בשותפות ולא משום ע"ע דכתיב וזב

דמשמע ציחד דוקא וכו' ויובנת תוס' דלהכי נקטו ואין

עוף צצבור דוקא צצבור הוא דלא אחי משום דמקרבטו

ממעטין המתחבר והיינו צבור ולית מיעוטי למעט

שחטות אצל גבי מנחה דכתיב תרי מיעוטי דהיינו

קרבנו וגם כתיב ציה נפש ממעטין נמי שחטות דלא

מיימי מנחה חמנס בלמי הגמיה זו דברי חסופות הללו

קטין להולמן חממת מרי ממהות שכתמי למעלה,

(ג) [עניך משך, (ס) [עכ"ל],

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ועל כי כדפ"ל צ"ב בדף ז ע"צ

דד"ה לו לו:

גליון הש"ם

תוס' ד"ה ואין וכו' דמה יעשה פסגו. עין מיר דף כז ע"א תוס' ד"ה וזית:

מזכיר רש"י

בורכא. דבר שאינו הגון (כתובות סג.) לו: איט עיקר, לשון צור (וחולין פח.) אלו המרדים. (פח.) העושה להכעיס (יומא דז:).

מלך מואב פשע בי. מרד בי (שם). אז תפשע לבנה. מרדו יושבי לבנה על מלך יהודה (שם).